

JEUGDRECLASSERING
Noord-Brabant

Inspectie jeugdzorg
Utrecht, juli 2007

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
Hoofdstuk 1 - Inleiding	9
Hoofdstuk 2 - Uitvoering van het primair proces jeugdreclassering	11
2.1 Inleiding	11
2.2 Strafrechtelijk perspectief	11
2.3 Zorgperspectief	14
2.4 Afstemming met de Raad voor de Kinderbescherming	18
2.5 Afstemming met de officier van justitie	19
2.6 Belemmeringen	20
Hoofdstuk 3 - Eindoordeel en aanbevelingen	23
3.1 Eindoordeel	23
3.2 Aanbevelingen	23
Bijlage 1 - Onderzoeksopzet	25
Bijlage 2 - Wat is jeugdreclassering	31

Samenvatting

Aanleiding

Op verzoek van de Provincie Noord-Brabant heeft de Inspectie jeugdzorg medio 2007 toezicht uitgevoerd naar de uitvoering van de jeugdreclassering in Noord-Brabant (Breda en Den Bosch). Met de invoering van de Wet op de jeugdzorg (Wjz) in 2005 is de uitvoering van jeugdreclassering een taak geworden van Bureau Jeugdzorg (BJZ) en valt daarmee onder verantwoordelijkheid van de provincie. De jeugdreclassering valt onder het toezicht van de Inspectie jeugdzorg.

Onderzoeksvraag

In dit rapport wordt antwoord gegeven op de vraag hoe de jeugdreclassering invulling geeft aan de begeleiding van jongeren aan wie door de rechter of officier van justitie een Maatregel Hulp en Steun (MHS) is opgelegd. De maatregel kan opgelegd worden als een jongere vanwege een strafbaar feit met justitie in aanraking is gekomen en heeft tot doel recidive te voorkomen. Kenmerkend voor deze begeleiding is dat daarin het strafrechtelijk en het zorgperspectief gecombineerd worden. In het onderzoek is gekeken hoe de jeugdreclasserders invulling geeft aan beide aspecten en hoe de afstemming daarin met de Raad voor de Kinderbescherming en het Openbaar Ministerie(OM) is. Tevens is gevraagd naar de belemmeringen die zich voordoen in het werk van de jeugdreclasserders. Op verzoek van de provincie is aandacht besteed aan allochtone cliënten.

De inspectie heeft de informatie verkregen uit dossieronderzoek en interviews met medewerkers van BJZ jeugdreclassering, de Raad voor de Kinderbescherming, Openbaar Ministerie(OM) en jongeren.

Eindoordeel

De inspectie is van oordeel dat in de uitvoeringspraktijk voldoende invulling wordt gegeven aan zowel het strafrechtelijk als het zorgperspectief.

De inspectie is echter ook van oordeel dat de wijze waarop de jeugdreclassering invulling geeft aan zowel het strafrechtelijk als het zorgperspectief onvoldoende inzichtelijk en navolgbaar is.

Door het ontbreken van voortgangsbewaking en tussenevaluaties van het plan van aanpak is niet inzichtelijk hoe er gewerkt wordt aan het realiseren van de gestelde doelen (planmatig werken). Ook de interne sturing en besluitvormingsprocessen zijn niet transparant.

De afstemming met de Raad voor de Kinderbescherming en het OM is voldoende, zij het dat ook hier geldt dat dit proces onvoldoende transparant is.

Belemmeringen

Er zijn bij het onderzoek verschillende belemmeringen aan het licht gekomen die van invloed zijn op de kwaliteit van het primaire proces van de jeugdreclassering en/of de gehele jeugdstrafrechtketen raken en die mogelijk een risico vormen voor de jongere.

Belangrijkste knelpunt is het bestaan van een structurele wachtlijst.

De inspectie is van oordeel dat het bestaan van een structurele wachtlijst onacceptabel is vanwege de gevolgen voor zowel de begeleiding van de individuele jongere als voor het functioneren van de jeugdstrafrechtketen.

Daarnaast kwamen de volgende belemmeringen naar voren: het ontbreken van een dagbesteding, het lange tijdsverloop tussen de terugmelding van de jongeren aan de officier van justitie de daaropvolgende strafzitting en de samenloop van een kindbeschermingsmaatregel en een MHS.

Allochtone cliënten

Jeugdreclasseerders hebben geen specifieke werkwijze voor allochtone cliënten, maar passen in de praktijk hun methodische benadering aan. Voor jeugdreclasseerders is het begeleiden van allochtone cliënten mede daardoor tijdsintensief. Jeugdreclasseerders worden nauwelijks geschoold in intercultureel werken.

Aanbevelingen

Bureau Jeugdzorg

Zorg dat binnen de jeugdreclassering in het individuele plan van aanpak het strafrechtelijk perspectief geconcretiseerd wordt door in ieder geval de volgende onderwerpen op te nemen:

- de bijzondere voorwaarden
- de afspraken die de jeugdreclasseerder met de jongere heeft gemaakt
- de wijze waarop de controle en het toezicht worden uitgeoefend en de gevolgen voor de jongere van het niet nakomen van de voorwaarden/afspraken
- de recidivekans en de relatie met de doelen en in te zetten middelen.

Bevorder binnen de afdeling jeugdreclassering het planmatig en transparant werken door:

- de resultaten van het oordeels- en besluitvormingsproces vast te laten leggen in het cliëntdossier
- structureel reguliere tussenevaluaties in te voeren en de resultaten daarvan vast te laten leggen in het dossier
- de doelen en middelen op grond van de evaluatie bij te stellen en vast te leggen

Bespreek met de Raad voor de Kinderbescherming en het OM de manier waarop de jeugdreclassering uitvoering geeft aan het beleid met betrekking tot het terugmelden van de jongere.

Ontwikkel een visie op het intercultureel werken binnen Bureau Jeugdzorg (de jeugdreclassering) en stel van daaruit vast welke kennis, vaardigheden en houding daarvoor nodig zijn.

Bevorder de samenwerking en afstemming tussen de afdeling jeugdreclassering en de afdeling jeugdbescherming binnen Bureau Jeugdzorg ten behoeve van een effectieve hulpverlening aan cliënten met zowel een kindbeschermingsmaatregel als een jeugdreclasseringsmaatregel.

Vraag in het Arrondissementaal Platform Jeugdcriminaliteit structureel aandacht voor voldoende capaciteit van TUL-zittingen, zodat een teruggemelde jongere snel op een TUL-zitting behandeld kan worden.

Exploreer de mogelijkheden om gedurende de periode dat de jongere is teruggemeld en in afwachting is van de TUL-zitting zicht te houden op de jongere en zo nodig begeleidingsactiviteiten te verrichten.

Provincie

- Maak concrete afspraken met BJZ over het uitvoeren van bovenstaande aanbevelingen en de termijn waarop.
- Monitor of BJZ voldoende maatregelen neemt om het ontstaan van wachtlijsten bij de jeugdreclassering te voorkomen.
- Bevorder dat er voldoende aanbod komt van zinvolle dagbestedingsprojecten voor jongeren die niet meer in het reguliere onderwijs terecht kunnen en ook geen baan hebben.
- Ontwikkel een visie op het intercultureel werken binnen de jeugdzorg in de provincie Noord-Brabant en stel op basis daarvan kwaliteitscriteria vast. Te denken valt daarbij aan toegankelijkheid jeugdzorg, methodiekontwikkeling, personeelsbeleid.

Hoofdstuk 1 - Inleiding

Inleiding

Met de invoering van de Wet op de jeugdzorg (01-01-2005) is de uitvoering van de jeugdreclassering een taak geworden van Bureau Jeugdzorg en valt daarmee onder verantwoordelijkheid van de provincie.

Op verzoek van de Provincie Noord-Brabant heeft de Inspectie jeugdzorg toezicht uitgevoerd naar de uitvoering van de jeugdreclassering in Noord-Brabant. De provincie Noord-Brabant beoogt met haar toezichtverzoek informatie te verkrijgen over de uitvoering van het primair proces van de jeugdreclassering. Enerzijds ten behoeve van haar sturende rol naar Bureau Jeugdzorg, anderzijds ter voorbereiding op het op te stellen provinciaal beleidskader Justitiële keten. De provincie heeft bij haar toezichtverzoek specifiek aandacht gevraagd voor allochtone cliënten en de inzet van geïndiceerde jeugdzorg voor cliënten van de jeugdreclassering.

Het onderzoek is medio 2007 uitgevoerd bij Bureau Jeugdzorg locatie Breda en locatie Den Bosch. Informatie is verkregen uit onderzoek van afgesloten cliëntendossiers en interviews met medewerkers van BJZ jeugdreclassering, de Raad voor de Kinderbescherming, Openbaar Ministerie(OM) en cliënten.

Voor de Inspectie jeugdzorg is de jeugdreclassering een relatief nieuw terrein van toezicht. Het toezicht op de jeugdreclassering Noord-Brabant en de resultaten hiervan zullen tevens input vormen voor landelijk toezicht naar de Jeugdreclassering in de komende jaren.

Jeugdreclassering

Jeugdreclassering omvat een breed scala aan begeleidingsactiviteiten gericht op jongeren tussen 12 en 18 jaar die met de politie of justitie in aanraking zijn gekomen en heeft tot ultieme doel te voorkomen dat een jongere opnieuw strafbare feiten pleegt. Jeugdreclassering vindt plaats in een strafrechtelijk kader en kan in diverse fasen van strafvervolging of straftenuitvoerlegging¹ toegepast worden. De begeleiding is er op gericht om vanuit een pedagogische invalshoek de resocialisatie van de jeugdige die met het strafrecht in aanraking is gekomen, te bevorderen.

Bij de jeugdreclassering zijn, naast politie en Openbaar Ministerie, de Raad voor de Kinderbescherming en Bureau Jeugdzorg, afdeling jeugdreclassering betrokken.

De jeugdreclasserders van Bureau Jeugdzorg realiseren en voeren in opdracht van de officier van justitie of de rechter de begeleidingsmaatregel uit. Kenmerkend voor deze begeleiding is dat daarin

---

¹ Zie bijlage II

het strafrechtelijk en het zorgperspectief gecombineerd worden teneinde recidive van strafbare feiten door de jongere te voorkomen.

Onderzoeksvraag

In dit rapport wordt antwoord gegeven op de vraag hoe de afdeling jeugdreclassering van Bureau Jeugdzorg, in de begeleiding van de jongere invulling geeft aan het strafrechtelijk en het zorgperspectief en hoe hierin wordt afgestemd met de Raad voor de Kinderbescherming en het Openbaar Ministerie. Tevens is aandacht besteed aan de eventuele belemmeringen die zich voordoen in het werk van de jeugdreclasserders. De focus is daarbij gelegd op de uitvoering van de Maatregel Hulp en Steun (MHS), een door de rechter of officier van justitie aan de jongere opgelegde verplichte begeleiding.

Leeswijzer

Na dit inleidende hoofdstuk staat in hoofdstuk 2 het oordeel van de Inspectie jeugdzorg over de wijze waarop het primair proces wordt uitgevoerd, onderbouwd met de bevindingen uit het onderzoek. Achtereenvolgens wordt ingegaan op de invulling van het strafrechtelijk perspectief, het jeugdzorgperspectief en de afstemming met de ketenpartners in de jeugdstrafrechtketen: de Raad voor de Kinderbescherming en het Openbaar Ministerie (officier van justitie). De belemmeringen die tijdens het onderzoek naar voren zijn gekomen, zijn te vinden in de laatste paragraaf van hoofdstuk 2. In het derde hoofdstuk tenslotte staan het eindoordeel en de aanbevelingen van de Inspectie jeugdzorg aan de Provincie Noord-Brabant en Bureau Jeugdzorg Noord-Brabant.

Het toetsingskader, alsmede de onderzoeksopzet, zijn te vinden in bijlage I. In bijlage II is een beknopte beschrijving van de jeugdreclassering en de belangrijkste ketenpartners opgenomen.

Hoofdstuk 2 – Uitvoering van het primair proces jeugdreclassering

---

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk staan de bevindingen en het daarop gebaseerde oordeel van de Inspectie jeugdzorg, over de wijze waarop het primair proces rond de uitvoering van de Maatregel Hulp en Steun (MHS) door Bureau Jeugdzorg, afdeling jeugdreclassering, wordt ingevuld. De inspectie heeft de informatie uit de verschillende onderzoeksbronnen samengevoegd .

In de tweede paragraaf wordt ingegaan op de invulling van het strafrechtelijk perspectief binnen de begeleiding. In de derde paragraaf komt de invulling van het zorgperspectief aan de orde. De afstemming met de ketenpartners, de Raad voor de Kinderbescherming en de officier van justitie, komt in de vierde en vijfde paragraaf aan de orde. In de zesde paragraaf wordt beschreven welke belemmeringen in de jeugdstrafrechtketen worden ervaren en de risico's die de inspectie daarin onderkent voor de cliënt.

De opbouw van de paragrafen 2 tot en met 5 is als volgt. Allereerst geeft de inspectie haar oordeel weer. Vervolgens wordt dit oordeel toegelicht aan de hand van wat de inspectie verwacht ten aanzien van de invulling op grond van haar toetsingskader (zie bijlage I). Per verwachting (indicator) geeft de inspectie aan of hier aan voldaan wordt. De score +/- wordt gegeven als de bevindingen op de betreffende indicator deels voldoen aan de verwachting.

De inspectie baseert haar oordeel op de samengevoegde informatie van de twee locaties Breda en Den Bosch. Als er sprake is van significante verschillen dan worden deze apart benoemd.

2.2 Strafrechtelijk perspectief

Oordeel inspectie

De jeugdreclasserder vult de controle en het toezicht op de jongere in de praktijk voldoende concreet in. In het plan van aanpak wordt echter onvoldoende uitgewerkt hoe de controle en het toezicht worden uitgevoerd. Uit het dossier wordt niet zichtbaar hoe in de praktijk invulling wordt gegeven aan de controle en het toezicht. Evenmin is terug te vinden welke afwegingen gemaakt zijn en de besluitvorming daarover.

score per indicator

Criteria	Indicatoren	score
De jeugdreclasserder vult de controle en het toezicht op de jongere concreet in.	het eerste contact met de jongere is binnen 5 dagen na ontvangst van de opdracht MHS	-
	het plan van aanpak is binnen 6 weken na ontvangst van de opdracht MHS gereed	-
	In het plan van aanpak is vastgelegd:	
	• De (bijzondere) voorwaarden gesteld door de officier van justitie	+/-
	• De gevolgen van het niet naleven van de voorwaarden	-
	• De contactfrequentie van de jeugdreclasserder met de jongere	-
	• De manier waarop de controle en het toezicht op de jongere worden uitgevoerd.	-
De jongere is op de hoogte van de voorwaarden en de wijze waarop de controle en het toezicht door de jeugdreclasserder worden uitgevoerd.	+	
De jeugdreclasserder voert in de praktijk het toezicht op de jongere en de controle op het nakomen van de voorwaarden, zoals vastgelegd in het plan van aanpak, uit.	+/-	
De jeugdreclasserder verbindt in de praktijk gevolgen aan het niet nakomen van de voorwaarden, zoals vastgelegd in het plan van aanpak.	+/-	

Onderbouwing*Termijnen*

De termijnen voor zowel het eerste contact als voor de vaststelling van het plan van aanpak worden structureel overschreden. Jeugdreclassering noemt daarvoor drie oorzaken:

- de wachtlijsten.
- het (te) laat ontvangen van het vonnis van de rechtbank. Er wordt pas gestart met de jeugdreclasseringsbegeleiding als het vonnis aanwezig is.
- het niet verschijnen van de jongere op de eerste afspraak.

Slechts ingeval de voorlopige hechtenis van een jongere wordt geschorst onder de voorwaarde van begeleiding door de jeugdreclassering vindt het eerste contact binnen vijf dagen plaats. In alle andere gevallen kan er tussen ontvangst van de opdracht van de maatregel en de feitelijke start van de begeleiding een periode van enkele weken tot maanden liggen.

Het werkproces is ingericht op het opstellen en vaststellen van het plan van aanpak binnen zes weken na de start van de begeleiding.

Plan van aanpak

In de meeste dossiers zijn plannen van aanpak aangetroffen. De plannen worden vastgesteld door de gedragsdeskundige en de teamleider.

De (bijzondere) voorwaarden zijn niet altijd in het plan van aanpak opgenomen. Als dit wel het geval is zijn deze niet nader uitgewerkt.

De gevolgen van het niet naleven van de (bijzondere) voorwaarden voor de jongere, de contactfrequentie en de wijze waarop de jeugdreclasseerder controle en toezicht zal uitvoeren zijn niet concreet uitgewerkt en vastgelegd in het plan van aanpak.

Controle en toezicht in de praktijk

Volgens de jeugdreclasseerders en de jongeren zijn de spelregels voor de jongeren duidelijk ook al zijn ze niet expliciet geformuleerd in het plan van aanpak.

De jongeren ontvangen voorafgaand aan het eerste contact met de jeugdreclasseerder schriftelijke informatie (folder). Hierin staat uitgelegd wat begeleiding door de jeugdreclassering inhoudt, het verplichte karakter van de begeleiding als voorwaarde, de controle en het toezicht op de naleving van de afspraken met de jeugdreclasseerder en de consequenties van niet naleving. In het eerste gesprek met de jongeren gaan de jeugdreclasseerders hier ook op in.

De jeugdreclasseerder voert de controle en het toezicht uit

Uit de mondelinge informatie en uit de dossiers blijkt dat de controle en het toezicht vorm en inhoud krijgen in regelmatig contact met de jongere en diens ouders, met het netwerk rond de jongere (school, andere instellingen) en met de politie. De werkwijze wordt per cliënt nader geconcretiseerd en soms in een contract met de jongere vastgelegd. De contactfrequentie wordt individueel bepaald en is mede afhankelijk van de begeleidingsduur en het kader (strafvervolgning of -tenuitvoerlegging) waarbinnen de maatregel is opgelegd.

De jeugdreclasseerders vinden de frequentie voldoende om controle en toezicht uit te kunnen voeren. De contacten met de cliënt en het netwerk worden vastgelegd in de journaalbladen. Deze zijn in het cliëntdossier opgenomen. De verslaglegging in de journaalbladen is echter dermate summier dat het verloop van de controle en het toezicht daaruit nauwelijks af te leiden is.

Gevolgen van niet naleven voorwaarden

Als de jongere zich niet houdt aan de gestelde voorwaarden, wordt er volgens de medewerkers volgens een standaardprocedure gehandeld: De jongere ontvangt eenmaal een aangetekende waarschuwing van de jeugdreclassering, daarna wordt de jongere teruggemeld aan de officier van justitie. De jeugdreclassering overlegt over het voornemen tot terugmelding met de Raad en het OM. De overwegingen en de besluitvorming over de terugmelding worden niet in het cliëntdossier vastgelegd en zijn derhalve niet inzichtelijk.

Hoe strak de jeugdreclasseerders zich houden aan dit beleid varieert en is mede afhankelijk van het strafrechtelijk kader waarbinnen de Maatregel Hulp en Steun is opgelegd.

In de interviews komt naar voren dat bij het al dan niet terugmelden in elke individuele casus onderstaande afwegingen gemaakt worden:

- het effect op de pedagogische ontwikkeling van de jongere.
- welke afspraak niet is nagekomen, waarbij het zwaartepunt ligt op het niet nakomen van afspraken met de jeugdreclasseerder.
- de periode tussen terugmelding en strafzitting. In deze periode is er geen begeleiding van de jongere.

2.3 Zorgperspectief

In deze paragraaf komen achtereenvolgens de volgende criteria aan de orde:

- a. de pedagogische begeleiding gericht op het verkleinen van de recidivekans
- b. de voortgangsbewaking

a. de pedagogische begeleiding is gericht op het verkleinen van de recidivekans

Oordeel inspectie

De pedagogische begeleiding is voldoende gericht op het verkleinen van de recidivekans.

Score per indicator

Criteria	Indicatoren	score
De jeugdreclasseerder richt de pedagogische begeleiding op het verkleinen van de recidivekans.	In het plan van aanpak staat beschreven:	
	• De recidivekans van de jongere	+/-
	• De problematiek van de jongere op de verschillende levensgebieden	+
	• De doelen van de begeleiding en de in te zetten middelen	+/-
	• De relatie tussen de recidivekans, de doelen van de begeleiding en de in te zetten middelen	+/-
	• De rol van de jongere, ouders/verzorgers en sociale omgeving bij het vaststellen en realiseren van de doelen	+/-
	De jongere weet wat er van hem verwacht wordt in het realiseren van de doelen.	+

Onderbouwing van de score

Recidivekans

Een inschatting van de recidivekans van de jongere staat niet altijd in het plan van aanpak. De inschatting van de recidivekans is tot op heden vooral gebaseerd op de problematiek en achtergrond van de jongere, de ervaring en deskundigheid van de jeugdreclasseerder. Het ontbreken van een vorm van dagbesteding, onderwijs of werk, is een belangrijke indicator. Bij problemen op meer dan

twee levensgebieden wordt de kans op recidive groter. Jeugdreclasserders geven aan een risicotaxatie instrument te missen².

De problematiek op de verschillende levensgebieden

De problematiek van de jongere op de verschillende levensgebieden is in het plan van aanpak beschreven. De jeugdreclasserder baseert zich daarbij primair op informatie uit het onderzoek van de Raad voor de Kinderbescherming. Daarnaast betreft hij daarbij informatie van derden als de politie, de officier van justitie en uiteraard van de jongere en zijn ouders.

Doelen en middelen

De doelen van de begeleiding en de in te zetten middelen zijn verwoord in het plan van aanpak. De doelen zijn over het algemeen weinig SMART geformuleerd en de relatie met de in te zetten middelen is niet altijd concreet zichtbaar.

De jeugdreclasserder maakt weinig gebruik van geïndiceerde zorg. Dit heeft twee oorzaken: de jeugdreclasserders zien zichzelf als hulpverlener. De begeleiding door en de gesprekken met de jeugdreclasserder zijn in de plannen van aanpak dan ook het meest genoemd als middel om de gestelde doelen te bereiken.

Daarnaast zijn het beperkte zorgaanbod voor deze specifieke doelgroep en de wachtlijsten bij zorgaanbieders van invloed op de keuze om al dan niet geïndiceerde zorg in te zetten.

De jeugdreclasserders zeggen dat er de laatste tijd meer gebruik gemaakt wordt van geïndiceerde zorg, zoals Multi Systeem Therapie, Functional Family Therapie, families first, begeleidde kamerbewoning en vertrektraining.

Relatie tussen recidivekans, doelen en middelen

De relatie tussen de recidivekans, de begeleidingsdoelen en de in te zetten middelen is niet altijd of summier beschreven in het plan van aanpak. Het realiseren van een dagbesteding is een doel dat in belangrijke mate bijdraagt aan het verkleinen van de kans op recidive. Dit staat dan ook vrijwel altijd opgenomen in het plan van aanpak.

De rol van de jongere, ouders/sociale omgeving

De rol van de jongere is veelal beschreven in het plan van aanpak. De rol van de ouders en/of de sociale omgeving is in vrij algemene termen aangegeven. De jeugdreclasserders geven aan dat de jongeren zelf en hun ouders weinig tot geen concrete hulpvragen hebben en derhalve een beperkte inbreng hebben in de doelen. De motivatie van jongeren om mee te werken is, vanuit eigen belang, aanwezig. Ook de ouders zijn over het algemeen bereid medewerking te verlenen.

---

² In opdracht van het Ministerie van Justitie is het 'methodiehandboek jeugdreclassering' ontwikkeld. In het handboek is een risicotaxatie-instrument opgenomen. In 2007 is het implementatietraject van het handboek gestart met scholing en training. In 2008 moet alle jeugdreclasserders in Nederland conform het methodiehandboek werken.

De jongere weet wat er van hem verwacht wordt

In het interview met de jongeren werd duidelijk dat zij over het algemeen weten aan welke doelen gewerkt moet worden en wat er daarbij van hun verwacht wordt.

Allochtone cliënten

De inspectie heeft, op verzoek van de provincie, in de interviews expliciet aandacht gegeven aan de invulling van het zorgperspectief bij allochtone cliënten met de vraag of er verschil in werkwijze is of nodig zou zijn.

Ongeveer de helft van de cliënten van de jeugdreclassering is van allochtone afkomst³. Er wordt voor allochtone cliënten geen specifiek andere werkwijze gehanteerd maar in de praktijk wordt de methodische benadering op een aantal punten aangepast. In de locatie Breda wordt daarbij met name aandacht gegeven aan de (interculturele) communicatie. In zijn algemeenheid wordt opgemerkt dat het werken met allochtone cliënten meer tijd kost.

Allochtone cliënten en hun ouders zijn vaak minder bekend met hulpverlening waardoor ze hier eerder afwijzend tegenover staan. De jeugdreclassering steekt meer tijd en energie in het uitleggen en het opbouwen van een (vertrouwens)relatie. Bij allochtone jongeren is het nog belangrijker dan bij autochtone jongeren om heel concreet en duidelijk te zijn. Naar ouders zijn de jeugdreclasserders meer outreachend, ze gaan vaker op huisbezoek dan bij autochtone ouders. Taalproblemen kunnen daarbij een rol spelen. Er wordt nauwelijks met professionele (telefonische) tolken gewerkt, eerder wordt een familielid gevraagd te vertalen.

Allochtone jongeren die met justitie in aanraking zijn geweest worden moeizaam toegelaten tot leer-/werktrajecten. Voor de jeugdreclasserder is het tijdsintensiever om voor hen onderwijs of werk te vinden dan voor autochtone jongeren.

Jeugdreclasserders worden niet structureel geschoold in intercultureel werken. De behoefte aan scholing in intercultureel werken is wel aanwezig. De jeugdreclasserders geven aan in de praktijk bij (allochtone) collega's te rade te gaan.

b. de voortgangsbewaking

Oordeel inspectie

De jeugdreclasserder bewaakt de voortgang van de pedagogische begeleiding onvoldoende. Door het ontbreken van reguliere tussenevaluaties en bijstellingen is het plan van aanpak onvoldoende sturend en richtinggevend voor de uitvoering van de begeleiding door de jeugdreclassering. Het oordeels- en besluitvormingsproces is niet inzichtelijk.

---

³ Het exacte percentage allochtone jeugdreclasseringscliënten is niet bekend.

Score per indicator

Criteria	Indicatoren	score
De jeugdreclasserder bewaakt de voortgang van de pedagogische begeleiding en stelt deze zo nodig bij.	De jeugdreclasserder evalueert, conform de vastgestelde rapportagetermijnen, de voortgang in het realiseren van de doelen	-
	De evaluatie leidt zo nodig tot bijstelling van de doelen en in te zetten middelen in de begeleiding.	-
	Als zich tussentijds ontwikkelingen rond de jongere voordoen leiden deze zo nodig tot bijstelling van de doelen en in te zetten middelen in de begeleiding.	+/-
	In de eindevaluatie is aangegeven in hoeverre de doelen gerealiseerd zijn, welke problemen er nog zijn en of en zo ja welke voortgezette hulpverlening nodig is.	+/-

Onderbouwing van de scores*Evaluatie van de voortgang*

Uit de dossiers wordt niet zichtbaar of en zo ja, hoe de jeugdreclasserder de voortgang in het realiseren van de doelen bewaakt. Ook is niet zichtbaar of de jeugdreclasserder tussentijds evalueert en op grond daarvan de doelen en/of de in te zetten middelen bijstelt. Een jaarevaluatie is niet (altijd) aanwezig in het dossier. Voortgangsrapportages ontbreken in de dossiers. Hierdoor is het niet mogelijk een beeld te krijgen van het planmatig werken door de jeugdreclassering, noch van de interne aansturing hierop.

De Raad voor de Kinderbescherming en de jeugdreclassering⁴ hebben vastgelegd dat de jeugdreclassering jaarlijks een tussenrapportage opstelt waarin de voortgang van de begeleiding en de voortgang in de doelrealisatie worden aangegeven.

De jeugdreclasserders zeggen jaarlijks met de jongere en zijn ouders en indien daar sprake van is zorgaanbieders, het plan van aanpak en de daarin geformuleerde doelen te evalueren. Deze evaluaties zijn echter niet in de dossiers aangetroffen.

Bijstelling doelen en in te zetten middelen

In de dossiers was in een enkel geval te zien dat er een nieuw doel was toegevoegd naar aanleiding van de evaluatie. De jeugdreclasserders geven aan dat het in de praktijk regelmatig voorkomt dat er nieuwe doelen gesteld worden, als de eerdere doelen gehaald zijn of er een nieuwe hulpverleningsvraag is. Deze worden niet vastgelegd in een bijgesteld plan van aanpak. Ook in zaken

⁴ Notitie "Hekken Verzetten", het regionale samenwerkingsprotocol van Bureau jeugdzorg en de Raad voor de Kinderbescherming in Noord-Brabant.

waarin na recidive opnieuw een Maatregel Hulp en Steun wordt opgelegd is in de dossiers geen bijgesteld plan van aanpak aangetroffen.

Tussentijdse ontwikkelingen

Tussentijdse ontwikkelingen als recidive leiden tot een evaluatie bijzondere gebeurtenissen. In deze evaluatie wordt tevens een voortgangsrapportage gegeven. De evaluatie bijzondere gebeurtenissen leidt echter niet zichtbaar tot een bijgesteld plan van aanpak of bijstelling van de doelen c.q. middelen.

Eindevaluatie

In vrijwel alle afgesloten dossiers zijn eindrapportages aangetroffen. In de locatie Breda is in circa 30 % van deze eindrapportages, met name de meest recent afgesloten dossiers, aangegeven in hoeverre de doelen gerealiseerd zijn. In de locatie Den Bosch ligt dit percentage hoger.

De inschatting van de kans op recidive is niet altijd in de eindrapportage opgenomen. Wel staat meestal (summier) vermeld welke problemen er nog zijn en ook of er nog voortgezette hulpverlening nodig is. De jeugdreclasserders vertellen dat zij, als de jongere hiervoor open staat, voor verwijzing naar de vrijwillige jeugdzorg zorgen.

2.4 Afstemming met de Raad voor de Kinderbescherming

Oordeel inspectie

De jeugdreclassering stelt de Raad voldoende in staat zijn toetsende taak uit te voeren.

Score per indicator

Criteria	Indicatoren	score
De jeugdreclasserder stelt de Raad in staat zijn toetsende taak uit te voeren.	De jeugdreclasserder stuurt het pva, de tussenrapportage en eindrapportage tijdig ter toetsing toe aan de Raad.	+
	De jeugdreclasserder verwerkt de resultaten van de toetsing door de Raad in het pva en de tussenrapportage.	+/-
	De jeugdreclasserder meldt beargumenteerd aan de Raad als de JR van mening is dat de jongere teruggemeld moet worden bij de OvJ.	+

Onderbouwing van de score

Toezenden van plan van aanpak en rapportages.

De jeugdreclassering stuurt zowel het vastgestelde plan van aanpak als de rapportages ter toetsing toe aan de Raad voor de Kinderbescherming.

De Raad bewaakt in het kader van de casusregie ook de termijnen waar de jeugdreclassering zich aan moet houden. De Raad is echter coulant bij de bewaking van de termijnen, omdat het niet

realistisch is om bij een grote wachtlijst bij de jeugdreclassering strikte termijnen te hanteren. De Raad bewaakt wel strikt dat de jeugdreclassering op tijd rapporteert voor een strafzitting.

Verwerken resultaten toetsing Raad

Het resultaat van de toetsing door de Raad is niet zichtbaar in het cliëntdossier. Uit de interviews is naar voren gekomen dat dit proces zich primair in mondeling contact en/of via de email voltrekt. De toetsing door de Raad leidt, volgens de Raad en de jeugdreclassering, in een aantal gevallen tot een aanpassing van het plan van aanpak.

Als de Raad en de jeugdreclassering van mening verschillen neemt de casusregisseur hierover contact op met de jeugdreclasseerder en/of diens teamleider. Ook komt het voor dat de zaak wordt besproken in het multidisciplinair overleg van de Raad in aanwezigheid van de jeugdreclasseerder en de gedragsdeskundige.

Terugmelding

Een terugmelding van een jongere aan de officier van justitie gaat via de Raad voor de Kinderbescherming. Als de jeugdreclasseerder van mening is dat een jongere teruggemeld moet worden neemt hij hier van tevoren contact over op met de casusregisseur van de Raad. De Raad heeft de indruk dat de jeugdreclasseerder soms te lang wacht met een terugmelding en dat het voorkomt dat een jongere (te)veel kansen krijgt.

2.5 Afstemming met de officier van justitie

Oordeel inspectie

De jeugdreclassering stelt het openbaar ministerie voldoende in staat om zijn toezichthoudende taak uit te oefenen.

Score per indicator

Criteria	Indicatoren	score
De jeugdreclasseerder stelt het OM in staat toezicht uit te oefenen op het naleven van de voorwaarden door de jongere.	De jeugdreclasseerder stuurt de tussenrapportage en eindrapportage tijdig aan de officier van justitie.	+
	De jeugdreclasseerder meldt een jongere terug aan de officier van justitie als deze zich niet aan de voorwaarden en afspraken houdt, na akkoord van de Raad.	+

Onderbouwing van de score

Tussen- en eindrapportage

Uit de dossiers en de interviews komt de volgende werkwijze naar voren. De jeugdreclassering stuurt de rapportage aan de Raad voor de Kinderbescherming, de Raad stuurt de rapportage door naar het Openbaar Ministerie. Het OM zegt niet inhoudelijk te toetsen.

Terugmelding

Ook de formele terugmelding van een jongere verloopt via de Raad voor de Kinderbescherming. De jeugdreclasserder heeft voorafgaand aan de terugmelding wel inhoudelijk contact met de officier van justitie of de parketsecretaris over het voornemen om terug te melden.

Het OM in Breda is van mening dat de jeugdreclassering een jongere soms eerder zou moeten terugmelden, de jeugdreclassering geeft een jongere soms te veel kansen.

2.6 Belemmeringen

In deze paragraaf beschrijft de inspectie de belemmeringen die door de geïnterviewden naar voren zijn gebracht die van invloed zijn op de kwaliteit van het primaire proces van de jeugdreclassering en/of de gehele jeugdstrafrechtketen raken en die mogelijk een risico vormen voor de jongere.

Achtereenvolgens komen aan de orde: de wachtlijst, het vinden van dagbesteding voor de jongere, de tijd die verstrijkt voordat er een zitting komt na terugmelding van een jongere aan de officier van justitie en de samenloop van een kinderschermingsmaatregel en een MHS.

Wachtlijsten

In alle interviews kwam naar voren dat de jeugdreclassering in Noord-Brabant in 2006 met een grote wachtlijst te kampen heeft gehad. De wachtlijst is ontstaan door een toename van de instroom.

De jeugdreclassering zit aan het eind van de jeugdstrafrechtketen en heeft vrijwel geen mogelijkheden om de instroom te reguleren of te beïnvloeden.

Binnen de keten wordt geanticipeerd op de wachtlijsten. De wachtlijst speelt een rol bij de afweging om al dan niet jeugdreclassering te adviseren (Raad voor de Kinderbescherming) of op te leggen (officier van justitie/rechter) en de duur van de begeleiding die wordt opgelegd (officier van justitie/rechter). De wachtlijst heeft ook invloed op het moment waarop de jeugdreclassering feitelijk kan beginnen met de begeleiding van de jongere, de intensiteit en de continuïteit van de begeleiding. De partners in de jeugdstrafrechtketen gaan op zoek naar alternatieven voor de jeugdreclasseringsbegeleiding, omdat het te lang duurt voordat de begeleiding daadwerkelijk start.

De jeugdreclassering heeft een prioritering in de wachtlijstzaken aangebracht. De begeleiding in het kader van een schorsing van de voorlopige hechtenis heeft de hoogste prioriteit. Om begeleidingsruimte binnen de jeugdreclassering te creëren worden zaken soms vóór de formele beëindigingsdatum van de maatregel afgesloten. Omdat de jeugdreclassering door de wachtlijst niet direct met de begeleiding kan starten komt het vaak voor dat de begeleiding start na een crisis. Ook komt het voor dat de jongere en zijn ouders niet meer gemotiveerd zijn om mee te werken aan de begeleiding als deze pas na langere tijd na de uitspraak van de officier of rechter start.

De financieringssystematiek die de Provincie Noord-Brabant hanteerde bood onvoldoende mogelijkheden om snel te kunnen reageren op een toename van de instroom. Sinds 1 januari 2007 heeft de provincie de financieringssystematiek jeugdreclassering aangepast, waardoor er voor Bureau Jeugdzorg meer mogelijkheden zijn gekomen om de personeelsformatie (tijdig) af te stemmen

op pieken in het aantal meldingen. Hierdoor is in Breda de wachtlijst bij de jeugdreclassering inmiddels opgelost. In Den Bosch verwacht men dat de wachtlijst in de zomer van 2007 weggewerkt zal zijn.

Samenloop van straf en jeugdreclasseringsbegeleiding

Het komt voor dat een jongere naast de Maatregel Hulp en Steun ook een taakstraf opgelegd krijgt.

Bij onvoldoende uitvoering van de taakstraf door de jongere meldt de Raad voor de Kinderbescherming de jongere terug aan het Openbaar Ministerie.

Door de wachtlijstproblematiek komt het voor dat de Raad de jongere wegens het mislukken van de taakstraf al heeft teruggemeld, voordat de begeleiding door de jeugdreclassering überhaupt is gestart.

In het bestaan van de wachtlijst ziet de inspectie een risico voor de jongeren. Zij krijgen niet (tijdig) de hulp en steun die erop gericht is de kans op recidive te verkleinen. Daarmee wordt hun de kans onthouden op een positieve ontwikkeling, zonder politie-justitie contacten.

Het beoogde effect van een combinatie van een taakstraf en MHS wordt bij het bestaan van een wachtlijst bij voorbaat teniet gedaan; met begeleiding van de jeugdreclasserder had de jongere zijn taakstraf wellicht wel naar behoren vervuld.

Dagbesteding

Door alle geïnterviewden in de strafrechtketen wordt aangegeven dat het hebben van een dagbesteding (onderwijs/werk) een essentiële voorwaarde is voor het verminderen van de kans op recidive. In de praktijk blijkt het voor de jeugdreclasserder lastig om de jongeren geplaatst te krijgen binnen een onderwijsinstelling of leer-/werkomgeving. Onderwijsinstellingen zijn terughoudend om jongeren met een onderbroken onderwijsloopbaan en een historie van spijbelen en weggestuurd worden toe te laten. Dit geldt eens te meer als het om allochtone jongeren gaat. Zinnige alternatieve dagbestedingsprojecten zijn zeer beperkt aanwezig en niet voor elke jongere geschikt.

De inspectie ziet hierin een risico voor de jongere omdat de kans op recidive groter is bij het ontbreken van een dagbesteding.

Ten Uitvoer Legging Lopende vonnissen (TUL)-zittingen

Als een jongere wordt teruggemeld aan de Officier van justitie omdat hij zich niet aan de bijzondere voorwaarden of afspraken heeft gehouden, volgt er een zogenoemde TUL-zitting. De afdeling executie is verantwoordelijk voor de planning van deze zittingen, waarvoor de capaciteit beperkt is. De periode tussen de terugmelding en de TUL-zitting kan maanden beslaan. De jongere heeft gedurende deze periode geen begeleiding meer van de jeugdreclassering.

De inspectie ziet in deze gang van zaken een risico voor de jongere. Het lange wachten staat haaks op het beoogde effect van terugmelding en het 'lik op stuk beleid' (een snelle justitiële reactie op de overtreding) binnen het jeugdstrafrecht. De jeugdreclasseringsbegeleiding en de in gang gezette ontwikkeling worden onderbroken. Indien opnieuw een MHS wordt opgelegd zal het moeilijker zijn

deze ontwikkeling weer op gang te brengen en de jongere te motiveren. Door deze gang van zaken neemt de kans op recidive toe.

Samenloop van jeugdreclasseringsmaatregel en kinderbeschermingsmaatregel

De samenloop van een kinderbeschermingsmaatregel en een jeugdreclasseringsmaatregel is meermalen benoemd als een knelpunt.

Het komt met enige regelmaat voor dat er naast een kinderbeschermingsmaatregel een MHS wordt opgelegd. De tweede maatregel -ic de jeugdreclassering- wordt niet volledig gefinancierd met als gevolg dat de begeleiding beperkt wordt ingevuld.

In de praktijk wordt op verschillende manieren invulling gegeven aan deze samenloopzaken. De (gezins)voogd voert ook de jeugdreclasseringstaak uit, waarbij hij voor consultatie en advies bij de jeugdreclasserder terecht kan. Ook komt het voor dat zowel de (gezins)voogd als de jeugdreclasserder contact hebben met het gezin. Goede informatie-uitwisseling en afstemming tussen beiden is daarbij cruciaal.

De aanleiding voor het opleggen van een kinderbeschermingsmaatregel of een jeugdreclasseringsmaatregel is wezenlijk anders, evenals het doel dat met de maatregel beoogd wordt. Het doel van de ondertoezichtstelling is het opheffen van de bedreigde ontwikkeling door het versterken van het functioneren van het gezin(ssysteem). Aan begeleiding door de jeugdreclassering is altijd een strafbaar feit vooraf gegaan, het karakter van de begeleiding is meer repressief en gericht op de begeleiding van de jongere zelf en het daarmee voorkomen van recidive. De methodische benadering is daarop afgestemd. De verschillende manieren waarop in de praktijk in de samenloopzaken wordt gehandeld creëert onduidelijkheid voor de ketenpartners, de hulpverleners en cliënten.

De inspectie is van mening dat in de samenloopzaken een risico voor de jongere schuilt. Het karakter en doel van de maatregelen zijn duidelijk anders. Als niet duidelijk is wie waarvoor verantwoordelijk is, de onderlinge afstemming binnen de twee afdelingen van BJZ niet optimaal is, bestaat de kans dat de jongere niet de begeleiding krijgt die hij nodig heeft.

Hoofdstuk 3 - Eindoordeel en aanbevelingen

In dit hoofdstuk geeft de inspectie haar eindoordeel over de wijze waarop de jeugdreclassering invulling geeft aan het strafrechtelijk- en het zorgperspectief in de begeleiding van de jongere en de afstemming hierin met de Raad voor de Kinderbescherming en het Openbaar Ministerie.

3.1 Eindoordeel

Primair proces

De inspectie is van oordeel dat in de uitvoeringspraktijk voldoende invulling wordt gegeven aan zowel het strafrechtelijk- als het zorgperspectief.

De inspectie is echter ook van oordeel dat de wijze waarop de jeugdreclassering invulling geeft aan zowel het strafrechtelijk- als het zorgperspectief onvoldoende inzichtelijk en navolgbaar is.

Door het ontbreken van voortgangsbewaking en tussenevaluaties van het plan van aanpak is niet inzichtelijk hoe er gewerkt wordt aan het realiseren van de gestelde doelen (planmatig werken). Ook de interne sturing en besluitvormingsprocessen zijn niet transparant.

De afstemming met de Raad voor de Kinderbescherming en het OM is voldoende, zij het dat ook hier geldt dat dit proces onvoldoende transparant is.

WachtlIJst

De inspectie is van oordeel dat het bestaan van een structurele wachtlIJst onacceptabel is vanwege de gevolgen voor zowel de begeleiding van de individuele jongere als voor het functioneren van de jeugdstrafrechtketen. Als de opgelegde maatregel hulp en steun niet binnen afzienbare tijd leidt tot daadwerkelijke begeleiding van de jeugdreclassering dan wordt daarmee de 'impact en het gezag' van de maatregel ondermijnd. De individuele jongere krijgt de noodzakelijk geachte begeleiding niet direct, waardoor de kans op recidive toeneemt.

3.2 Aanbevelingen

Bureau Jeugdzorg

Zorg dat binnen de jeugdreclassering in het individuele plan van aanpak het strafrechtelijk perspectief geconcretiseerd wordt door in ieder geval de volgende onderwerpen op te nemen:

- de bijzondere voorwaarden
- de afspraken die de jeugdreclasserder met de jongere heeft gemaakt
- de wijze waarop de controle en het toezicht worden uitgeoefend en de gevolgen voor de jongere van het niet nakomen van de voorwaarden/afspraken
- de recidivekans en de relatie met de doelen en in te zetten middelen

Bevorder binnen de afdeling jeugdreclassering het planmatig en transparant werken door:

- de resultaten van het oordeels- en besluitvormingsproces vast te laten leggen in het cliëntdossier
- structureel reguliere tussenevaluaties in te voeren en de resultaten daarvan vast te laten leggen in het dossier
- de doelen en middelen op grond van de evaluatie bij te stellen en vast te leggen

Besprek met de Raad voor de Kinderbescherming en het OM de manier waarop de jeugdreclassering uitvoering geeft aan het beleid met betrekking tot het terugmelden van de jongere.

Ontwikkel een visie op het intercultureel werken binnen Bureau Jeugdzorg (de jeugdreclassering) en stel van daaruit vast welke kennis, vaardigheden en houding daarvoor nodig zijn.

Bevorder de samenwerking en afstemming tussen de afdeling jeugdreclassering en de afdeling jeugdbescherming binnen Bureau Jeugdzorg ten behoeve van een effectieve hulpverlening aan cliënten met zowel een kinderschermingsmaatregel als een jeugdreclasseringsmaatregel.

Vraag in het Arrondissementaal Platform Jeugdcriminaliteit structureel aandacht voor voldoende capaciteit van TUL-zittingen, zodat een teruggemelde jongere snel op een TUL-zitting behandeld kan worden.

Exploreer de mogelijkheden om gedurende de periode dat de jongere is teruggemeld en in afwachting is van de TUL-zitting zicht te houden op de jongere en zo nodig begeleidingsactiviteiten te verrichten.

Provincie

- Maak concrete afspraken met BJZ over het uitvoeren van bovenstaande aanbevelingen en de termijn waarop.
- Monitor of BJZ voldoende maatregelen neemt om het ontstaan van wachtlijsten bij de jeugdreclassering te voorkomen.
- Bevorder dat er voldoende aanbod komt van zinvolle dagbestedingsprojecten voor jongeren die niet meer in het reguliere onderwijs terecht kunnen en ook geen baan hebben.
- Ontwikkel een visie op het intercultureel werken binnen de jeugdzorg in de provincie Noord-Brabant en stel op basis daarvan kwaliteitscriteria vast. Te denken valt daarbij aan toegankelijkheid jeugdzorg, methodiekontwikkeling, personeelsbeleid.

Bijlage 1 - Onderzoeksopzet

Maatregel hulp en steun

Het onderzoek van de inspectie was gericht op de uitvoering door de jeugdreclassering van de maatregel hulp en steun, opgelegd door de officier van justitie of de rechter.

Onderzoeksopzet

In het inspectietoezicht stond onderstaande onderzoeksvraag centraal.

Hoe wordt de uitvoering van de maatregel hulp en steun ingevuld?

- Hoe wordt daarbij het zorgperspectief ingevuld?
- Hoe wordt daarbij het strafrechtelijk perspectief ingevuld?
- Welke eventuele belemmeringen doen zich daarbij voor?
- Hoe verloopt hierin de afstemming met de Raad voor de Kinderbescherming en het Openbaar Ministerie?

Werkwijze van de inspectie

Ter voorbereiding van dit toezicht is door de Inspectie jeugdzorg een toetsingskader opgesteld op basis van in deze van toepassing zijnde wet en regelgeving. In het toetsingskader geeft de inspectie aan wat zij verwacht ten aanzien van het primair proces van de jeugdreclassering, zowel qua inhoud als op het vlak van de afstemming met de partners in de jeugdstrafrechtketen.

De inspectie is in beide locaties, Den Bosch en Breda, gestart met een onderzoek van 10 dossiers. De helft van de dossiers betrof allochtone cliënten. Vervolgens heeft de inspectie een groepsinterview gehouden met drie jeugdreclasseringswerkers, een interview met de leidinggevende en een groepsinterview met jongeren die jeugdreclasseringsbegeleiding kregen of net hadden afgesloten. Ook heeft de inspectie een gesprek gehad met een teamleider en een casusregisseur van de Raad voor de Kinderbescherming in Breda en den Bosch en met de jeugdofficier in beide arrondissementen.

Toetsingskader project Jeugdreclassering 2007

De Inspectie jeugdzorg verricht op verzoek van de Provincie Noord-Brabant onderzoek naar het primair proces van de jeugdreclassering. In het onderzoek focust de inspectie op de uitvoering van de maatregel hulp en steun zoals opgelegd door de officier van justitie of de rechter. De maatregel wordt uitgevoerd door de jeugdreclassering en kenmerkt zich door het verplichte karakter van de begeleiding waarin strafrechtelijke- en jeugdzorgelementen gecombineerd worden om de kans op recidive te verkleinen.

De inspectie heeft voor het onderzoek de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

Hoe wordt de uitvoering van de maatregel hulp en steun ingevuld?

- Hoe wordt daarbij het zorgperspectief ingevuld?
- Hoe wordt daarbij het strafrechtelijk perspectief ingevuld?
- Welke eventuele belemmeringen doen zich voor?
- Hoe verloopt hierin de afstemming met de Raad voor de Kinderbescherming en het Openbaar Ministerie?

De inspectie heeft de vraagstelling vertaald in een toetsingskader waarin staat wat zij verwacht aan te treffen in de praktijk. Op basis van het toetsingskader komt de inspectie tot haar bevindingen

Het toetsingskader is gebaseerd op bepalingen uit:

- De Wet op de jeugdzorg (Wjz);
- Het Uitvoeringsbesluit Wet op de jeugdzorg (uitvoeringsbesluit Wjz);
- Het Wetboek van strafrecht (WvSr);
- Het Landelijk toetsingskader voor de regionale samenwerkingsafspraken tussen Bureau Jeugdzorg en de Raad voor de Kinderbescherming van november 2004;
- Het Protocol jeugdreclassering van 1997;
- Het handboek methode jeugdreclassering december 2005.

De inspectie gaat in het onderzoek na hoe de jeugdreclassering in de uitvoering van de maatregel hulp en steun invulling geeft aan het strafrechtelijk perspectief, het zorg perspectief en de afstemming hierin met de Raad voor de Kinderbescherming en het Openbaar Ministerie. Deze thema's staan in de

eerste kolom van het toetsingskader. In de tweede kolom staan de criteria geformuleerd waaraan de inspectie de uitvoering van de maatregel Hulp en Steun door de jeugdreclassering toetst. In de derde kolom zijn de indicatoren benoemd aan de hand waarvan de inspectie nagaat in hoeverre aan de criteria wordt voldaan. In de laatste kolom staat beschreven van welke onderzoeksbronnen de inspectie gebruik maakt om vast te stellen of en in hoeverre de indicatoren aanwezig zijn.

Thema	Criteria	Indicatoren	meten
Strafrechtelijk perspectief: verplichte begeleiding	De jeugdreclasserder vult de controle en het toezicht op de jongere concreet in.	De jeugdreclasserder start de uitvoering van de maatregel met een eerste contact met de jongere binnen 5 dagen nadat de JR de opdracht tot MHS heeft ontvangen. De jeugdreclasserder heeft binnen zes weken nadat de JR de opdracht tot MHS heeft ontvangen een plan van aanpak opgesteld In het plan van aanpak is vastgelegd: • De (bijzondere) voorwaarden gesteld door de officier van justitie • De gevolgen van het niet naleven van de voorwaarden • De contactfrequentie van de jeugdreclasserder met de jongere • De manier waarop de controle en het toezicht op de jongere worden uitgevoerd De jongere is op de hoogte van de voorwaarden en de wijze waarop de controle en het toezicht door de jeugdreclasserder worden uitgevoerd. De jeugdreclasserder voert in de praktijk het toezicht op de jongere en de controle op het nakomen van de voorwaarden, zoals vastgelegd in het plan van aanpak, uit. De jeugdreclasserder verbindt in de praktijk gevolgen aan het niet nakomen van de voorwaarden, zoals vastgelegd in het plan van aanpak.	dossier, interview leidinggevende/medewerkers dossier, interview leidinggevende/medewerkers dossier, interview leidinggevende/medewerkers dossier Interview medewerkers/jongeren dossier interview leidinggevende/ medewerkers/jongeren dossier, interview leidinggevende/ medewerkers/jongeren

Thema	Criteria	Indicatoren	meten
Zorgperspectief: pedagogische begeleiding	De jeugdreclasserder richt de pedagogische begeleiding op het verkleinen van de recidivekans.	In het plan van aanpak staat beschreven: • De recidivekans van de jongere • De problematiek van de jongere op de verschillende levensgebieden • De doelen van de begeleiding en de in te zetten middelen • De relatie tussen de recidivekans, de doelen van de begeleiding en de in te zetten middelen • De rol van de jongere, ouders/verzorgers en sociale omgeving bij het vaststellen en realiseren van de doelen De jongere weet wat er van hem verwacht wordt in het realiseren van de doelen.	dossier, interview leidinggevende/medewerkers dossier, interview medewerkers/jongeren
	De jeugdreclasserder bewaakt de voortgang van de pedagogische begeleiding en stelt deze zo nodig bij.	De jeugdreclasserder evalueert, conform de vastgestelde rapportagermijnen, de voortgang in het realiseren van de doelen De evaluatie leidt zo nodig tot bijstelling van de doelen en in te zetten middelen in de begeleiding. Als zich tussentijds ontwikkelingen rond de jongere voordoen leiden deze zo nodig tot bijstelling van de doelen en in te zetten middelen in de begeleiding. In de eindevaluatie is aangegeven in hoeverre de doelen gerealiseerd zijn, welke problemen er nog zijn en of en zo ja welke voortgezette hulpverlening nodig is.	dossier, interview leidinggevend/medewerkers/jongeren dossier, interview leidinggevend/medewerkers dossier, interview leidinggevend/medewerkers dossier, interview leidinggevend/medewerkers/jongeren

Thema	Criteria	Indicatoren	meten
Afstemming met de Raad	De jeugdreclasserder stelt de Raad in staat zijn toetsende taak uit te voeren.	De jeugdreclasserder stuurt het pva, de tussenrapportage en eindrapportage tijdig ter toetsing toe aan de Raad. De jeugdreclasserder verwerkt de resultaten van de toetsing door de Raad in het pva en de tussenrapportage. De jeugdreclasserder meldt beargumenteerd aan de Raad als de JR van mening is dat de jongere teruggemeld moet worden bij de OvJ.	dossier Interview leidinggevende/medewerkers interviews teamleider en casusregisseur Raad voor de Kinderbescherming
Afstemming met OM	De jeugdreclasserder stelt het OM in staat toezicht uit te oefenen op het naleven van de voorwaarden door de jongere.	De jeugdreclasserder stuurt de tussenrapportage en eindrapportage tijdig aan de officier van Justitie. De jeugdreclasserder meldt een jongere terug aan de officier van justitie als deze zich niet aan de voorwaarden en afspraken houdt, na akkoord van de Raad.	dossier Interview leidinggevende/medewerkers, interview jeugdofficier OM interview teamleider en casusregisseur Raad voor de Kinderbescherming

Bijlage 2 - Wat is jeugdreclassering

Jeugdreclassering

Jeugdreclassering in *brede zin* omvat het geheel aan activiteiten dat start vanaf het moment dat de politie naar aanleiding van een opgemaakt proces-verbaal een minderjarige meldt bij de Raad voor de Kinderbescherming. De activiteiten betreffen het geven van voorlichting en advies aan de betrokken justitiële instanties, het realiseren en uitvoeren van begeleiding van de jongere in opdracht van de officier van de justitie of de rechter en het coördineren van taakstraffen. Jeugdreclassering vindt plaats in een strafrechtelijk kader en kan in diverse fasen van de strafvervolgning of strafteuitlegging toegepast worden.

Het doel dat met jeugdreclassering beoogd wordt is, eenvoudig gezegd, voorkomen dat een jongere opnieuw strafbare feiten pleegt.

Doorgaans wordt met de term jeugdreclassering bedoeld op de werkzaamheden van de afdeling jeugdreclassering van Bureau Jeugdzorg. Het gaat daarbij om de begeleiding van jeugdigen tussen de 12 en 18 jaar die met de politie in aanraking zijn gekomen en een proces verbaal hebben gekregen. Dit wordt ook wel jeugdreclassering in *smalle zin* genoemd.

Bij de jeugdreclassering in *brede zin* zijn naast de politie en het Openbaar Ministerie(OM) de Raad voor de Kinderbescherming en BIZ afdeling jeugdreclassering betrokken. In deze ketensamenwerking heeft elke organisatie zijn specifieke taak:

De Raad voor de Kinderbescherming

De Raad voor de Kinderbescherming heeft in het jeugdstrafrecht een onderzoeks-, een adviserende- en een toetsende taak. De Raad doet onderzoek naar de jongere die een strafbaar feit heeft gepleegd en kijkt daarbij of er mogelijk sprake is van achterliggende problemen. Op basis van het rapport adviseert de Raad aan de officier van justitie en/of de rechter over de strafrechtelijke interventie, dus ook over het opleggen van een maatregel van hulp en steun. De Raad toetst in het kader van de casusregie⁵ het plan van aanpak van de jeugdreclassering en de voortgangsrapportage.

Bureau Jeugdzorg afdeling jeugdreclassering

De afdeling jeugdreclassering van Bureau Jeugdzorg voert de jeugdreclasseringsbegeleiding uit. De jeugdreclasserders stellen voor iedere jongere een plan van aanpak op dat de basis vormt voor de

---

⁵ De Raad voert de individuele casusregie met het doel zicht te krijgen en te houden en zo nodig te reageren op het verloop van iedere individuele casus, vanaf het moment dat de jeugdige door de politie, als gevolg van een proces verbaal of in verzekering stelling, bij de Raad is gemeld tot en met de nazorg na de tenuitvoerlegging van de straf of maatregel.

begeleiding. Het rapport van de Raad voor de Kinderbescherming levert hiervoor informatie aan. Het plan van aanpak wordt ter toetsing aan de Raad voor de Kinderbescherming gestuurd.

Tevens controleert de jeugdreclasseerder of de jongere zich houdt aan de gemaakte afspraken en aan de voorwaarden die de officier van Justitie of de rechter hebben opgelegd. Is dit bij herhaling niet het geval dan moet de jeugdreclasseerder dit terugmelden aan de officier van justitie. De jeugdreclassering adviseert op verzoek de officier van justitie en/of de rechter over de jongere.

Het Openbaar Ministerie

Het openbaar ministerie is verantwoordelijk voor de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde. De jeugdreclassering moet regelmatig verslag uitbrengen aan het OM, dat belast is met het toezicht op de naleving van de voorwaarden, over de wijze waarop de jeugdige zich houdt aan de voorwaarden door de rechter of het OM opgelegd. Als een jongere zich niet houdt aan de opgelegde voorwaarden dan moet de jeugdreclassering dit direct melden aan de officier van justitie.

Modaliteiten van jeugdreclassering

Maatregel hulp en steun (MHS) is een verplichte maatregel die wordt opgelegd door:

- Officier van justitie:
  - o in het kader van een voorwaardelijk sepot, voor de maximale duur van de proeftijd (2 jaar);
  - o in het kader van een transactie met voorwaarden, voor de maximale duur van de proeftijd (2 jaar).
- Rechter:
  - o als voorwaarde bij schorsen uit de voorlopige hechtenis (art. 493 Sv), maximaal 6 maanden;
  - o bij het voorwaardelijk aanhouden van de strafzitting, maximaal 6 maanden;
  - o als bijzondere voorwaarde bij een veroordeling, voor de maximale duur van de proeftijd (2 jaar);
  - o bij voorwaardelijke invrijheidstelling, voor de maximale duur van de proeftijd (2 jaar);
  - o bij individuele trajectbegeleiding voor harde kern jongeren, maximaal 6 maanden;
  - o individuele trajectbegeleiding voor Criemjongeren, maximaal 3 maanden.

Toezicht en begeleiding, is een vrijwillige maar niet vrijblijvende vorm van jeugdreclasseringsbegeleiding in te schakelen door:

- de Raad voor de Kinderbescherming:
  - o tot aan de zitting, maximaal 6 maanden;
  - o tijdens en na de taakstraf, maximaal 6 maanden, gaat in na voltooiing taakstraf.
- Directeur JJI:
  - o In kader voorwaardelijke invrijheidstelling (VI), vanaf maximaal 2 maanden voor de aanvang van de VI;

- In het kader van nazorg: de vrijwillige begeleiding in aansluiting op de tenuitvoerlegging van jeugddetentie c.q. PIJ-maatregel; de nazorg omvat ook de fase van voorbereiding hierop gedurende de tenuitvoerlegging van de straf of maatregel.
  - Na detentie van 6 maanden of meer, vangt aan maximaal 3 tot 6 maanden voor beoogd ontslag en tot maximaal 6 maanden na ontslag, mits de jeugdige nog geen 18 jaar, mogelijkheid tot verlenging;
  - Gedurende en na kortdurende detentie, mits de jeugdige nog geen 18 jaar, mogelijkheid tot verlenging;
  - Voorwaardelijke beëindiging PIJ maatregel vanaf maximaal 2 maanden voor aanvang voorwaardelijke beëindiging;
  - Na PIJ maatregel, mits de jeugdige nog geen 18 jaar is bij vertrek uit JJI, tot maximaal 6 maanden na ontslag, mogelijkheid tot verlenging.
- In het kader van STP/proefverlof⁶ heeft de jeugdreclassering de onderstaande taken:
  - begeleiden en toezicht houden op jeugdige die STP heeft, maximaal 3 maanden;
  - begeleiden en toezicht houden op jeugdige die proefverlof heeft, maximaal 6 maanden.

---

⁶ Richtlijn Scholing en TrainingsProgramma (STP)/proefverlof gebaseerd op het Reglement Justitiële Jeugdinrichtingen.